

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в II кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у II кварталі 2023 року свідчать, що на тлі відновлення енергосистеми, поступового поживлення внутрішнього попиту та зміцнення курсу гривні респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування послабились, але залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні** уперше з IV кварталу 2021 року: баланс відповідей – 18.4% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 20.5%) (графік 1). У цілому по Україні – 17.0%. Найоптимістичніше налаштовані респонденти підприємств переробної промисловості, енерго- та водопостачання (баланси відповідей – по 50.0%) водночас респонденти підприємств транспорту та зв'язку налаштовані найбільш песимістично («мінус» 33.3%);
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги**: частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 15.0%, становить 59.2% (у попередньому кварталі – 74.4%), у цілому по Україні – 53.4%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти нижчими темпами**: знецінення гривні відносно долара США очікують 66.7% респондентів (у I кварталі 2023 року – 75.0%), у цілому по Україні – 72.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств**: баланс відповідей – 4.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 4.7%). У цілому по Україні – 9.6% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції**: баланс відповідей – 10.4% (у I кварталі 2023 року – 2.3%) (таблиця). Водночас на зовнішньому ринку респонденти очікують зростання обсягів реалізації вищими темпами: баланс відповідей – 30.8% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 7.7%). У цілому по Україні баланси відповідей – 14.5% та 10.9% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 4.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 11.4%). Водночас респонденти області очікують, що обсяги інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт залишаться без змін: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 21.4%). У цілому по Україні баланси відповідей – 4.5% та «мінус» 2.3% відповідно (таблиця);
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 16.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.9%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 3.8%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства**: баланси відповідей – 79.6% і 44.9% відповідно (у попередньому кварталі – 77.3% і 40.9% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі (85.7%) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника**: баланси відповідей – 52.1% і 32.7% відповідно (у попередньому кварталі – 56.8% і 30.2% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також брак обігових коштів (графік 5).

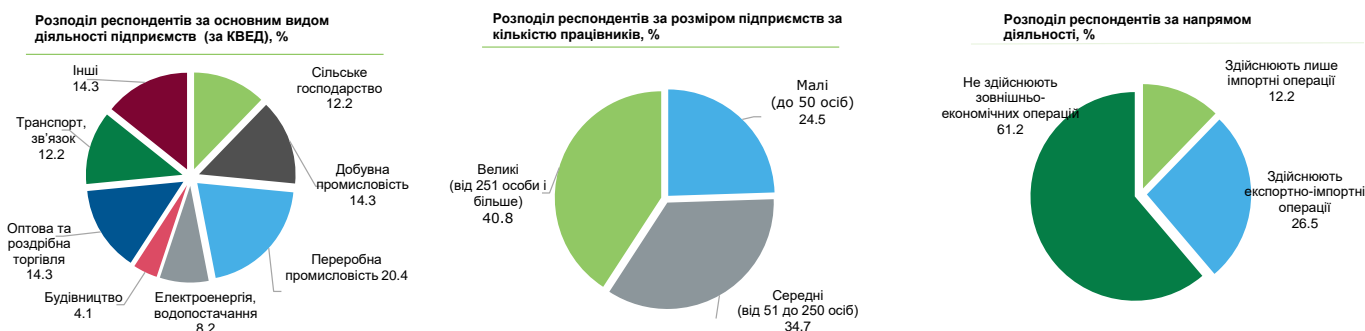
Очікування респондентів щодо зростання потреби в позикових коштах найближчим часом послабилися (графік 8). 20.4% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

93.6% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 94.9%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

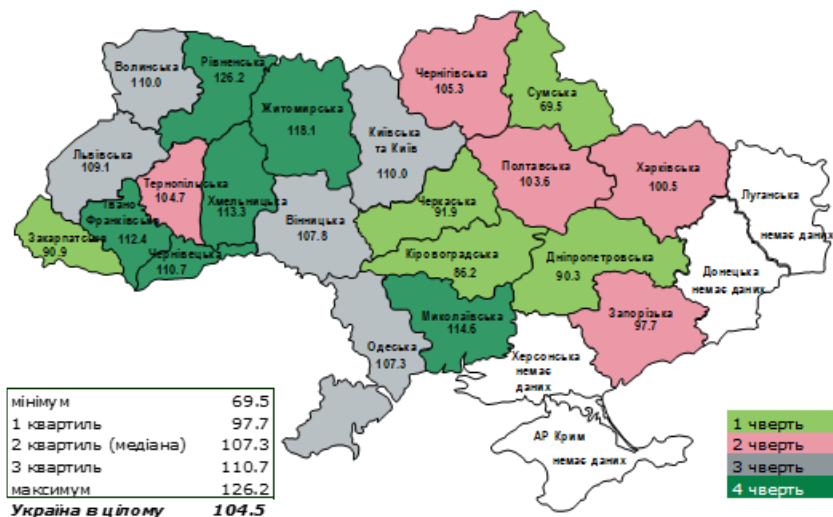
- **поточний фінансово-економічний стан** оцінюється як поганий: баланс відповідей – «мінус» 20.4% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 16.3%). У цілому по Україні – «мінус» 11.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився і є нижчий, ніж нормальний**: баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі – 4.3%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей**: баланс відповідей – 2.0% (у попередньому кварталі – 14.6%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 03–30 травня 2023 року;
- опитано всього 49 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, енерго- та водопостачання, торгівля, транспорт і зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

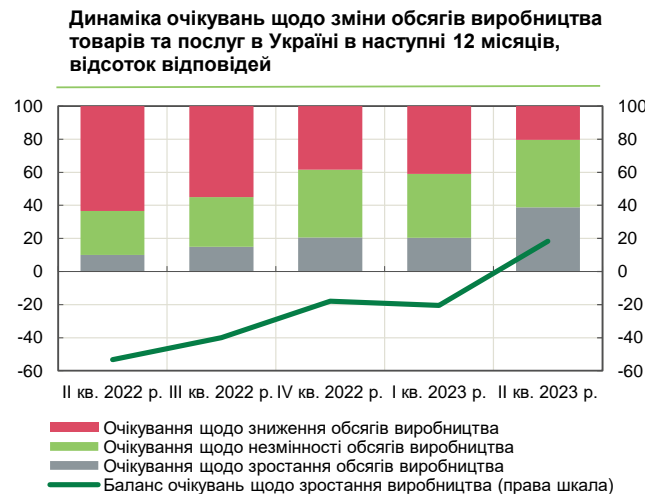
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середній ранжованій сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

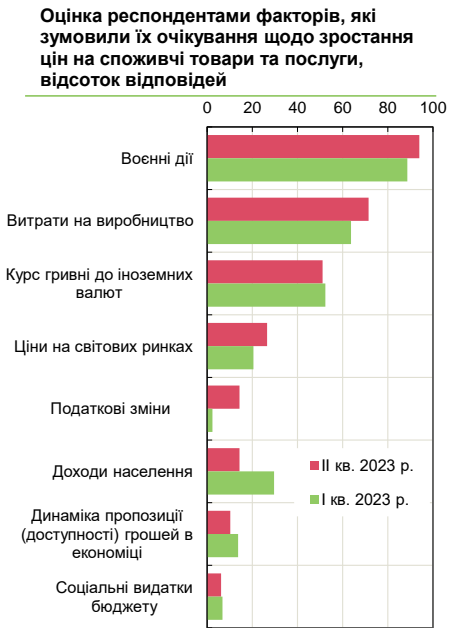
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-33.3	-26.2	7.7	-4.7	4.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-50.0	-11.9	15.8	2.3	10.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-33.3	-15.0	-30.6	-21.4	0.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-41.4	-9.8	-15.8	-11.4	4.3
кількості працівників	-56.7	-38.1	-33.3	-15.9	-16.3

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

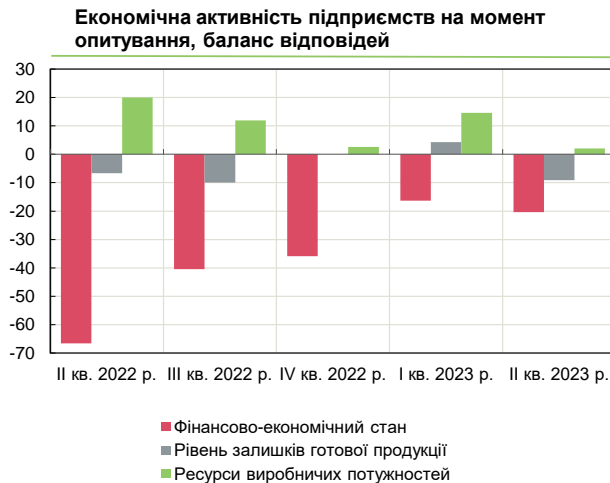
Графік 1

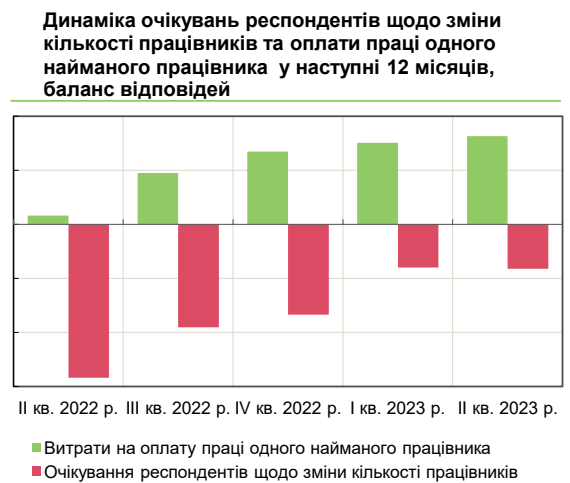
Графік 2

Графік 3

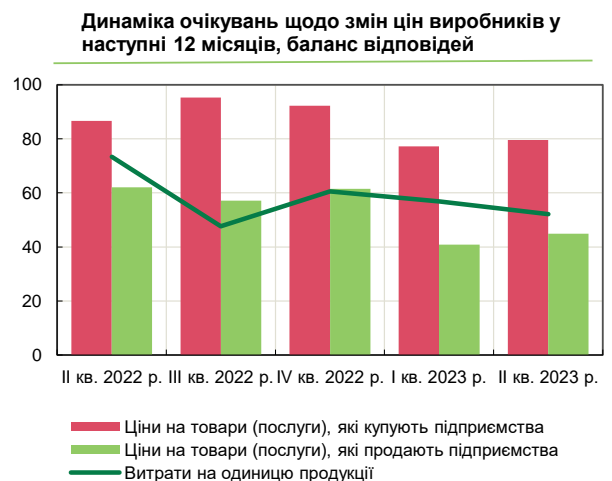
Графік 4

Графік 5

Графік 6

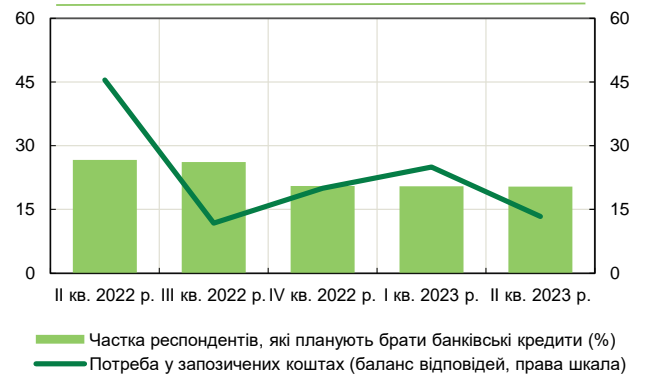
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

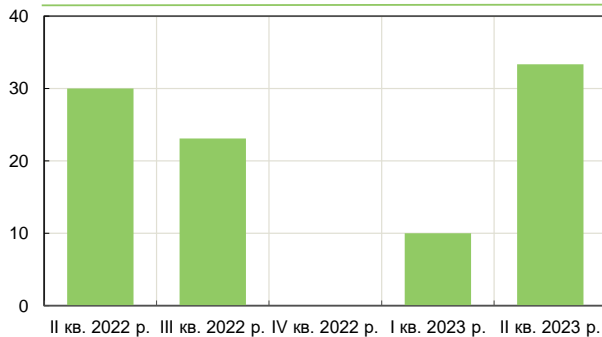
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

